

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Utrecht
T.a.v. F. Bouts en D. Rijnders, Raadsadviseurs
Postbus 16200
3500 CE UTRECHT

Datum
15 september 2021

Behandeld door
B. Leeuwenkamp Msc RA
088 288 3560

Ons kenmerk
2109ABB4E5.02/JO

Onderwerp
Opdrachtbevestiging controle jaarrekening gemeente Utrecht 2021

Geachte heer/mevrouw,

U heeft ons verzocht de jaarrekening te controleren van gemeente Utrecht over het boekjaar eindigend op 31 december 2021.

Het doet ons genoegen met deze brief de aanvaarding van de opdracht en de nadere invulling ervan te bevestigen.

Door middel van deze opdrachtbevestiging worden de aanvaarding van de opdracht, de omvang van de verantwoordelijkheid van Deloitte ten opzichte van uw organisatie en de wijze van rapportering vastgelegd en bevestigd.

Wij vragen u een exemplaar van de bijgesloten opdrachtbevestiging te ondertekenen en aan ons retour te zenden.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend:

drs. R.M.J. van Vugt RA

Bijlagen: opdrachtbevestiging 2021 in tweevoud

Opdrachtbevestiging gemeente Utrecht voor het boekjaar eindigend op 31 december 2021

Opdracht

Jaarrekening

Als accountant van uw gemeente onderzoeken wij of de jaarrekening het door de wet vereiste inzicht geeft, overeenkomstig het bepaalde in artikel 213 lid 2 van de Gemeentewet. De uitslag van ons onderzoek zullen wij weergeven in een controleverklaring en een verslag van bevindingen over de getrouwheid van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de verantwoorde baten, lasten en balansmutaties.

Andere informatie

Wij rapporteren in de controleverklaring ook over de andere informatie, waaronder het jaarverslag en eventueel aanvullende informatie. Daartoe lezen wij de andere informatie en overwegen daarbij, op basis van onze kennis en ons begrip, te verkrijgen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, of de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten is vereist.

Dit om met deze werkzaamheden te voldoen aan de vereisten van artikel 213 lid 3d van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Verantwoordelijkheid van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij verrichten onze controle in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften. Indien u prijs stelt op een exemplaar van de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA) kunnen wij u die toesturen.

Op deze plaats brengen wij onder uw aandacht dat wijzigingen in wet- en regelgeving van invloed kunnen zijn op onze werkzaamheden. Wij zijn gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van onze oordeelsvorming, inclusief de inschatting van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij deze risico-inschattingen betrekken wij ook de interne beheersing die relevant is voor het door de gemeente opmaken van de jaarrekening en het getrouwe beeld daarvan. Deze risico-inschattingen zijn gericht op het opzetten van passende controlewerkzaamheden, niet op een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente. Een controle omvat daarnaast het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, van de redelijkheid van de door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente gemaakte schattingen, en ook een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij wijzen u erop, dat als gevolg van het toepassen van deelwaarnemingen en andere inherente beperkingen van een controle, plus de inherente beperkingen van elk systeem van interne beheersing, er een onvermijdbaar risico bestaat dat er, zelfs indien een controle naar behoren is gepland en uitgevoerd in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, een afwijking van materieel belang onontdekt blijft.

Specifieke controles of onderzoeken

Op grond van specifieke (wettelijke) regelingen, subsidiebeschikkingen of overeenkomsten, kan de gemeente ons vragen een controleverklaring of assurance-rapport af te geven bij een of meer specifieke (subsidie)verantwoordingen. Wij zullen de gemeente in voorkomende gevallen per specifieke verantwoording een afzonderlijke, door of namens uw college te ondertekenen, opdrachtbevestiging doen toekomen.

Onafhankelijkheid

Op grond van het Nederlands recht, waaronder de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) en de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO), is vereist dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze assurance-cliënten. Deze regelgeving bevat onder meer beperkingen ten aanzien van de diensten die wij aan controlecliënten kunnen verlenen.

Indien wij gestart zijn met de uitvoering van de controleopdracht en daarna omstandigheden identificeren die de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht in gevaar zouden kunnen brengen, moeten wij de werkzaamheden van de controleopdracht mogelijk met onmiddellijke ingang opschorten. In dat geval zullen wij trachten zo snel mogelijk een oplossing te vinden die ons in staat stelt de controleopdracht voort te zetten. Indien wij van mening zijn dat de situatie niet kan worden opgelost, zullen wij mogelijk genoodzaakt zijn de controleopdracht tussentijds te beëindigen.

Als de bedreiging voortvloeit uit een samenloop van de controleopdracht met een andere opdracht aan ons of aan een onderdeel van ons netwerk en een oplossing onzes inziens niet mogelijk is, kan het noodzakelijk zijn dat een van de opdrachten tussentijds wordt beëindigd. Wij zullen u op de hoogte stellen voordat wij een dergelijk besluit nemen. Voor schade die voortvloeit uit een dergelijke beëindiging zijn wij niet aansprakelijk. Het voorgaande blijft buiten toepassing indien sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid van onze zijde.

Om onze onafhankelijkheid op efficiënte wijze blijvend te kunnen waarborgen, verzoeken wij u ons te informeren over de juridische structuur van uw gemeente, en ook van overige (groeps)maatschappijen en gelieerde maatschappijen waarmee uw gemeente direct of indirect is verbonden. Wijzigingen in de (juridische) (groeps)samenstelling of structuur kunnen met zich brengen dat wij genoodzaakt zijn de verlening van bepaalde diensten aan uw gemeente te beëindigen. Wij vragen in dat kader dan ook uw bijzondere aandacht voor voorgenomen structuurwijzigingen, fusies en overnames.

Deze kunnen gevolgen hebben voor onze onafhankelijke positie. Om dergelijke gevolgen tijdig, dat wil zeggen vooraf, te kunnen identificeren en hierop actie te kunnen ondernemen, verzoeken wij u eventuele voorgenomen structuurwijzigingen, fusies en/of overnames bij ons te melden ruim voordat deze plaatsvinden. Op deze wijze kunnen wij ervoor zorgen dat onze onafhankelijkheid gewaarborgd blijft.

Wij bespreken in voorkomende gevallen potentiële bedreigingen van onze onafhankelijkheid met u. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om de volgende onderwerpen:

- Financiële belangen
- Langdurige betrokkenheid
- Geschenken en gastvrijheid
- Zakelijke relaties
- Werkrelaties (in dienst treden bij controlecliënt)

Als partners of professionals van onze organisatie het voornemen hebben in dienst te treden bij een assurance-cliënt gelden randvoorwaarden om onze onafhankelijkheid te kunnen waarborgen. Zonder onze voorafgaande schriftelijke toestemming zult u daarom geen aanbiedingen doen tot het aangaan van een functie als bestuurder, beleidsbepaler, persoon belast met governance of een andere functie van waaruit invloed van betekenis op het assurance-object kan worden uitgeoefend, aan huidige of voormalige partners of andere professionals van onze organisatie, totdat er tussen de voormalige partner of andere professional en de accountantsorganisatie geen banden van betekenis meer bestaan.

Wanneer het een key assurance partner betreft (dat wil zeggen: de eindverantwoordelijke accountant, de persoon die de opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordeling van de nog niet afgeronde controleopdracht uitvoert, of een accountant die binnen het controleteam mede verantwoordelijk is voor het rapporteren over belangrijke aangelegenheden), of wanneer het een accountant uit het controleteam betreft die als externe accountant is ingeschreven in het register van de AFM of van de accountantspraktijk de bevoegdheid heeft verkregen om op te treden als opdrachtpartner als bedoeld in de begrippenlijst van de NV COS, geldt een afkoelingsperiode van twaalf maanden na het neerleggen van de functie.

Indien deze randvoorwaarden niet in acht worden genomen, zijn wij mogelijk genooddaakt de controleopdracht tussentijds te beëindigen.

Verder zult u zonder onze voorafgaande schriftelijke toestemming geen relaties aangaan met partners of andere professionals van onze organisatie waarbij sprake is van een gemeenschappelijk commercieel of financieel belang. In voorkomende gevallen zullen wij beoordelen of deze relatie past in het kader van de gewone bedrijfsuitoefening en of de samenloop met de controleopdracht een eventuele bedreiging vormt voor onze onafhankelijkheid.

Uw gemeente zal geen relatie aangaan met onze organisatie waarbij onze organisatie zich in het kader van reclame of marketing associeert of laat associëren met uw gemeente. De onafhankelijkheidsregels verbieden dergelijke relaties.

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels hebben daarnaast als uitgangspunt dat het vragen, ontvangen, aanbieden en verstrekken van geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid niet past in een relatie tussen controleur en gecontroleerde. Wanneer het geschenk of de persoonlijke uiting van gastvrijheid een waarde heeft die niet verwaarloosbaar of onbeduidend is, dan stellen de onafhankelijkheidsregels dat de bedreiging voor de onafhankelijkheid niet weggenomen kan worden door het treffen van maatregelen en dan zijn wij genooddaakt de controleopdracht tussentijds te beëindigen.

Het gaat hierbij om geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid tussen de accountantsorganisatie, een ander onderdeel van het netwerk, een bestuurder of interne toezichthouder van de accountantsorganisatie of een lid van het controleteam, enerzijds en uw gemeente of een bij uw gemeente betrokken persoon anderzijds. Indien een geschenk of persoonlijke uiting van gastvrijheid met een waarde van meer dan € 100 als verwaarloosbaar en onbeduidend zou kunnen worden aangemerkt, zijn specifieke maatregelen vereist. Een van de vereiste maatregelen is dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste personen hierover informeert op de wijze zoals met hen is overeengekomen. Wij stellen dan ook voor om de eventueel ontvangen en verstrekte geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid met een waarde van meer dan € 100 jaarlijks aan u te rapporteren in het verslag conform artikel 2.393 lid 4 BW.

Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme

Volgens de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) dienen wij cliënt-onderzoek te verrichten. Dit betekent dat wij identiteit van onze cliënt, van de uiteindelijk belanghebbende van de cliënt en van de vertegenwoordiger van de cliënt moeten vaststellen. De uiteindelijk belanghebbende is degene die meer dan 25% eigendomsbelang in of zeggenschap over de cliënt heeft. De vertegenwoordiger is degene die deze opdracht tekent en degene die de cliënt kan binden ten opzichte van Deloitte. Ook zal Deloitte de vertegenwoordigingsbevoegdheid van deze persoon of personen moeten vaststellen. Dat kan via het uittreksel van de Kamer van Koophandel of via een volmacht.

Voor de doeleinden van het cliëntonderzoek zullen wij identiteitsbewijzen opvragen van onze cliënt, van haar uiteindelijk belanghebbende en van haar vertegenwoordiger. Hiertoe ontvangen wij graag een kopie van het identiteitsbewijs dat als waarheidsgetrouwe kopie is gewaarmerkt door een onafhankelijke partij (dat kan een medewerker van Deloitte zijn). Van de uiteindelijk belanghebbende en de vertegenwoordiger moeten de identiteitsgegevens, waaronder - in geval van natuurlijke personen - ten minste de geslachtsnaam, de voornamen en de geboortedatum, worden vastgelegd.

Deloitte moet het cliëntonderzoek afronden alvorens de dienstverlening kan aanvangen. Indien Deloitte niet alle vereiste informatie en documenten verkrijgt, mogen er geen diensten worden verleend.

Indien zich in het kader van de dienstverlening ongebruikelijke transacties voordoen, meldt Deloitte de (voorgenomen of verrichte) ongebruikelijke transacties aan de Financial Intelligence Unit Nederland.

Nadere voorschriften NOCLAR

Sinds 1 januari 2019 gelden voor ons de Nadere voorschriften NOCLAR (NON-Compliance with Laws And Regulations), hierna NV NOCLAR. Hierin staat hoe wij moeten handelen in geval van niet-naleving van wet- en regelgeving door uw gemeente. In voorkomende gevallen moeten wij mogelijk een relevante niet-naleving onmiddellijk melden aan een bevoegde instantie. Voor meer informatie over de NV NOCLAR verwijzen wij u graag naar de website van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (<https://nba.nl>).

Verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders

Door deze opdrachtbevestiging te ondertekenen erkent en begrijpt u dat het college van burgemeester en wethouders verantwoordelijk is voor:

- Het opmaken van de jaarrekening in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten en de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT), en voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.
- Een zodanige interne beheersing als het management noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder dat deze afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.
- Het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

En verder voor het aan ons:

- Toegang verschaffen tot alle informatie die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening, zoals vastleggingen, documentatie en andere aangelegenheden.
- Verstrekken van aanvullende informatie die wij opvragen voor het doel van de controle.
- Toegang verlenen tot personen binnen de gemeente noodzakelijk voor het verkrijgen van controle-informatie.

Het college van burgemeester en wethouders dient erop toe te zien dat de rechten en verplichtingen van de gemeente op toereikende wijze in de jaarrekening tot uitdrukking worden gebracht. Dit is met inbegrip van die rechten en verplichtingen die reeds bestaan, maar niet via de normale administratieve procedures zijn vastgelegd. In sommige gevallen kunnen deze rechten en verplichtingen niet door accountantscontrole worden ontdekt.

Al bekende en/of te verwachten gebeurtenissen en omstandigheden moeten ook op adequate wijze in de jaarrekening tot uitdrukking worden gebracht. In verband hiermee verzoeken wij het college van burgemeester en wethouders om mededelingen die in dat kader aan ons zijn gedaan schriftelijk te bevestigen.

Verder zullen wij het college van burgemeester en wethouders vragen schriftelijk te bevestigen dat het van oordeel is dat het effect van eventuele ongecorrigeerde afwijkingen in de jaarrekening, zowel afzonderlijk als in totaal, niet van materieel belang is voor de jaarrekening als geheel. Een overzicht van deze posten zal in de schriftelijke mededeling worden opgenomen of eraan worden gehecht.

Wij rekenen op volledige medewerking van uw medewerkers, en vertrouwen erop dat zij alle voor de controle benodigde vastleggingen, documentatie en andere informatie beschikbaar zullen stellen. Bijlage 2 geeft een beschrijving van omstandigheden die de nagestreefde data van completering en het honorarium significant zouden kunnen beïnvloeden.

Fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij zowel het toezichthoudend orgaan als het college van burgemeester en wethouders. Als accountant zijn wij niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude.

Door de kenmerken van fraude is het mogelijk dat een controle, ook al is deze opgezet en uitgevoerd in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlestandaarden, een fraude van materieel belang niet ontdekt, vooral wanneer gebruik wordt gemaakt van verhulling door samenspanning en vervalste documentatie.

Omdat onze controle is opgezet om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, richt deze zich niet specifiek op het ontdekken van fraude. Indien tijdens de controle aanwijzingen van fraude blijken, verrichten wij, ongeacht de mogelijke omvang en de aard van de vermoedelijke fraude, aanvullend onderzoek. Indien wij een aanwijzing voor of een redelijk vermoeden van fraude verkrijgen, communiceren wij hierover met het college van burgemeester en wethouders en/of de gemeenteraad.

Indien sprake is van een redelijk vermoeden van fraude van materieel belang, handelen wij ook in overeenstemming met artikel 26 lid 2 van de Wta.

In het kader van de Nederlandse Standaard 240, "De verantwoordelijkheid van de accountant met betrekking tot fraude in het kader van een controle van financiële overzichten", zullen wij het college van burgemeester en wethouders vragen de volgende punten schriftelijk te bevestigen:

- a. Het college van burgemeester en wethouders erkent zijn verantwoordelijkheid voor het opzetten, implementeren en onderhouden van de interne beheersing gericht op het voorkomen en ontdekken van gevallen van fraude.
- b. Het college van burgemeester en wethouders heeft ons de resultaten gemeld van de inschatting door het management van het risico dat de financiële overzichten afwijkingen van materieel belang zouden kunnen bevatten die het gevolg zijn van fraude.
- c. Het college van burgemeester en wethouders heeft aan ons zijn kennis verstrekt met betrekking tot fraude of vermoede fraude die op de gemeente van invloed is en waarbij betrokken zijn:
 - het management;
 - werknemers die een belangrijke rol spelen bij de werking van de interne beheersing; of
 - anderen, in het geval dat de fraude een effect zou kunnen hebben dat van materieel belang is voor de financiële overzichten.
- d. Het college van burgemeester en wethouders heeft ons op de hoogte gesteld van alle aantijgingen van fraude of van vermoede fraude die op de financiële overzichten van de gemeente van invloed zijn en waarvan het college van burgemeester en wethouders kennis heeft verkregen via werknemers, voormalige werknemers, analisten, regelgevers, toezichthouders of via anderen.

Naleving specifieke wet- en regelgeving

Het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad zijn ook verantwoordelijk voor de naleving van wettelijke en andere voorschriften.

Ons onderzoek richt zich mede op de rechtmatigheid van de totstandkoming van de in de jaarrekening verwerkte baten, lasten en balansmutaties. Het interne beheersinstrumentarium ter borging van de juiste naleving van wet- en regelgeving zullen wij daartoe mede in ons onderzoek betrekken. Daarbij nemen wij de uitgangspunten en aanwijzingen in acht die zijn vastgelegd in het Bado, het Controleprotocol WNT, de uitgangspunten en standpunten van de commissie BBV en de aanwijzingen en beroepsvoorschriften van de NBA. De wet- en regelgeving die als norm geldt voor de rechtmatigheidscontrole, wordt door u vastgelegd in het normenkader met het bijbehorende toetsingskader. Ook kan het toetsingskader worden geoperationaliseerd door het direct inrichten en vertalen van de van toepassing zijnde bepalingen vanuit het normenkader in de beheersorganisatie van uw gemeente middels processen, procedures, richtlijnen of checklists waaruit expliciet duidelijk is en wordt gemaakt aan welke bepalingen financiële rechtmatigheidsconsequenties worden verbonden.

Een controle leidt in het algemeen niet tot ontdekking van alle overtredingen van wet- en regelgeving. Bij ontdekking van overtredingen, ongeacht de materialiteit, overwegen wij de implicaties ervan voor de integriteit van het management of de werknemers en het mogelijke effect op andere aspecten van onze controle.

Wij zullen het college van burgemeester en wethouders verzoeken schriftelijk te bevestigen dat het alle inlichtingen heeft verstrekt omtrent alle hem bekende werkelijke of mogelijke overtredingen van wet- en regelgeving waarmee bij het opstellen van de jaarrekening rekening moet worden gehouden.

Rapportage

Onze controleverklaring bij de opgemaakte jaarrekening is bestemd voor de gemeenteraad en moet worden opgenomen in de openbaar te maken jaarstukken, te weten: de jaarrekening, het jaarverslag en eventuele aanvullende informatie. U verstrekt ons daartoe concepten van de openbaar te maken stukken. Onze controleverklaring mag pas openbaar worden gemaakt na onze schriftelijke toestemming.

Onze voorafgaande schriftelijke toestemming is vereist voor elke nieuwe openbaarmaking van de jaarrekening. Dit geldt ook voor publicatie op internet, het openbaar maken of verzenden aan derden van een ander financieel verslag waarin onze naam wordt genoemd. Ook geldt dit voor het gebruik van onze naam in elk ander document dat openbaar wordt gemaakt of ter beschikking wordt gesteld aan derden. In al deze gevallen dient u ons tijdig een concept van het document te verstrekken voordat dit wordt verspreid.

Het verslag van bevindingen aan de gemeenteraad, en in afschrift aan het college van burgemeester en wethouders, heeft betrekking op de hoofdlijnen van de bevindingen uit ons onderzoek die wij voor hen noodzakelijk achten, rekening houdend met de afgesproken rapporteringstolerantie. Tussentijds brengen wij de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders mondeling op de hoogte van belangrijke zaken die om onmiddellijke aandacht vragen.

Indien van toepassing zullen wij voor het college van burgemeester en wethouders op basis van onze interim-controle een managementletter en voor de gemeenteraad een boardletter met bevindingen en aanbevelingen samenstellen, waarin wij de eventueel geconstateerde tekortkomingen en mogelijke verbeteringen in de administratieve organisatie van uw gemeente aangeven. Dit geldt vooral voor de daarin besloten internebeheersingsmaatregelen.

Communicatie met de gemeenteraad over onze onderlinge relatie is ook een belangrijke waarborg voor onze onafhankelijkheid. In dat kader zullen wij jaarlijks aan u rapporteren over de volgende aspecten:

- Bevestiging van onze onafhankelijke positie ten opzichte van uw organisatie.
- In rekening gebrachte en te brengen honoraria, gesplitst in controle en categorieën overige dienstverlening door onze organisatie.
- Bijzonderheden over relaties tussen uw organisatie en onze organisatie die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.
- Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die zijn ontvangen of verstrekt, voor zover deze een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben.
- Overige maatregelen ter waarborging van de onafhankelijkheid.

Single information Single audit

Voor een aantal benoemde rijksbijdrageregelingen moet op basis van Single information Single audit (SiSa) verantwoording worden afgelegd via een specifieke, afzonderlijke bijlage in de jaarstukken. Het Ministerie van BZK heeft in een aantal notities aangegeven welke voorwaarden hierop van toepassing zijn. Belangrijke informatie met betrekking tot de achtergronden van SiSa is te raadplegen op de SiSa-website van het Ministerie van BZK.

Inzage in onze dossiers door toezichthouders en andere instanties

Alle werkpapieren en dossiers, andere materialen, rapporten en zaken die als onderdeel van ons onderzoek zijn gecreëerd, ontwikkeld of uitgevoerd, zijn eigendom van Deloitte Accountants B.V.

Wij kunnen op grond van wettelijke bepalingen of andere voorschriften verplicht worden om aan derden, bijvoorbeeld toezichthouders en FIOD-ECD, informatie te verstrekken of toegang te verschaffen tot onze werkpapieren en dossiers. Daarnaast kunnen derden ons verzoeken informatie te verstrekken of inzage te geven in onze werkpapieren en dossiers.

Op grond van geheimhoudingsregels moeten wij in sommige gevallen hiervoor uw schriftelijke toestemming verkrijgen. Indien een dergelijk verzoek ons bereikt, nemen wij zo spoedig mogelijk contact met u op over de voorwaarden waaronder aan dit verzoek kan worden voldaan. Ook de Belastingdienst kan ons in het kader van een reguliere belastingcontrole verzoeken informatie te verstrekken of inzage te verlenen in onze werkpapieren en dossiers. Een dergelijk verzoek wordt altijd in eerste instantie aan u en/of uw juridisch of fiscaal adviseur kenbaar gemaakt door de controlemedewerker van de Belastingdienst.

Wij zijn van mening dat het algemeen belang ermee gediend is dat de Belastingdienst bij belastingcontroles kan steunen op de uitgevoerde werkzaamheden. Wij zullen u vragen om uw instemming schriftelijk aan ons kenbaar te maken. Bij een dergelijk verzoek van de Belastingdienst nemen wij zo spoedig mogelijk contact met u op.

Mocht u in een concrete situatie uw instemming onthouden, dan zullen wij op grond van onze gedrags- en beroepsregels nagaan waarom u uw instemming niet geeft.

Review

Het komt voor dat subsidiërende instanties reviews uitvoeren op een te verstrekken of verstrekte subsidiebijdrage. Een review wordt bijvoorbeeld uitgevoerd om vanuit de subsidieverstrekker aanvullend de rechtmatigheid van de bestedingen vast te stellen of de uitvoering van de regeling nader te controleren. Een dergelijke review kan onder meer inhouden dat de betreffende subsidieverstrekker vragen heeft aan ons of inzage wenst in het betreffende controledossier. Aangezien op voorhand de kosten en de frequentie van reviews niet zijn in te schatten, zullen wij u hiervan in kennis stellen en u een kostenopgave doen toekomen wanneer dit aan de orde is. De kosten van eventuele reviews zijn derhalve niet opgenomen in de huidige kostenopgave.

Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Bij het uitvoeren van deze opdracht kunnen wij te maken krijgen met persoonsgegevens. In dat geval geldt de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Voor deze opdracht zijn wij aan te merken als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG. Voor meer informatie over de AVG verwijzen wij u graag naar de website van de Autoriteit Persoonsgegevens (<https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/>).

Honorarium

De individuele uurtarieven zijn in overeenstemming met de mate van verantwoordelijkheid en de vereiste ervaring en bekwaamheid van elk der teamleden. Ons honorarium voor verrichte werkzaamheden zal conform de afspraken zoals deze naar aanleiding van de Eisen aan de opdracht 'Accountantscontrole jaarrekening 2019' met kenmerk 1100115526 d.d. versie 4 november 2018 en de Overeenkomst 'Accountantscontrole jaarrekeningcontrole 2019' met kenmerk 1100115526 inclusief het verificatieverslag naar aanleiding van de verificatiebespreking van 7 februari 2019 met u zijn overeengekomen.

Wij verwijzen voor ons honorarium naar de Overeenkomst 'Accountantscontrole jaarrekeningcontrole 2019' met kenmerk 1100115526 inclusief het verificatieverslag naar aanleiding van de verificatiebespreking van 7 februari 2019. Indexering vindt volgens de Eisen aan de opdracht 'Accountantscontrole jaarrekening 2019' met kenmerk 1100115526 d.d. versie 4 november 2018 voor het eerst plaats per 1 april 2020. Tevens verwijzen wij naar de opdrachtbevestiging 'controle SiSa-verantwoording Meergemeentenfunctionaliteit Bbz en Tozo 2020 van gemeente Utrecht' met kenmerk 2102E71DC8/EB van 15 februari 2021 en de brief met aanvullende werkzaamheden als gevolg van COVID-19 en toename SiSa-regelingen met kenmerk 2102C14DD9/HV van 25 februari 2021. Dit honorarium is inclusief de indexatie volgens de jaarlijkse CBS prijsstijging van 2,9% (dienstprijzenindex 6920A1 Financiële audits door accountants, index 2020).

Het verwachte honorarium kan worden verhoogd indien situaties zich voordoen zoals beschreven in bijlage 1: "Omstandigheden van invloed op de overeengekomen data van voltooiing en op het verwachte honorarium. De declaraties zullen worden opgemaakt en verzonden conform de afspraken zoals deze naar aanleiding van het programma van eisen met u zijn gemaakt. De betalingstermijn bedraagt 30 dagen.

Separaat verlangde controleverklaringen of assurance-rapporten zullen worden afgerekend op basis van werkelijke tijdbesteding en afzonderlijk te maken afspraken.

Additioneel buiten het bereik van de controlewerkzaamheden te verrichten diensten zullen apart worden gefactureerd.

Gegevensoverdracht

De cliënt gaat ermee akkoord dat Deloitte mogelijk gebruikmaakt van derden, waar dan ook gevestigd, teneinde de van cliënt of haar vertegenwoordigers ontvangen informatie op te slaan en te verwerken, met dien verstande dat dergelijke derden gebonden zijn aan dezelfde soort vertrouwelijkheidsverplichtingen als die welke in deze overeenkomst zijn opgenomen.

Data analytics-technologie

In het kader van de in deze overeenkomst overeengekomen dienstverlening is het Deloitte toegestaan data analytics-technologie te gebruiken. Deloitte zal hiertoe een of meerdere data-extractie tools ("extractors") dienen te installeren op de IT-systemen van de cliënt, en die tevens dienen te gebruiken. Hierbij verleent de cliënt toestemming voor de installatie van die extractors op haar systemen en voor het gebruik ervan. Deloitte verleent de cliënt hierbij het recht de extractors te installeren en te gebruiken, enkel en alleen met betrekking tot de door Deloitte uit te voeren dienstverlening. Dit recht is beperkt, herroepbaar, niet exclusief, niet overdraagbaar en het is niet toegestaan dit gebruiksrecht te sublicentiëren.

Hoewel Deloitte bedrijfseconomisch gezien redelijke maatregelen heeft getroffen om de functionaliteit en veiligheid van de extractors te verifiëren, erkent de cliënt dat Deloitte in dat opzicht geen garanties kan verstrekken. Onverminderd haar professionele zorgplicht, aanvaardt Deloitte geen aansprakelijkheid voor de bruikbaarheid en de veiligheid van de extractors. De cliënt gaat ermee akkoord dat zij de installatie van de extractors op haar IT-systemen voldoende autoriseert, daar voldoende op toeziet, en dat de installatie zal voldoen aan al de door haar ingevoerde beleidsmaatregelen, procedures en processen met betrekking tot de installatie en het gebruik van software van derden. Deloitte beveelt de cliënt aan voorafgaand aan de installatie adequate veiligheidsmaatregelen te nemen en de gewenste testen ten aanzien van de extractors uit te voeren.

De extractors worden beschermd door auteursrecht en andere wetgeving van verschillende landen. Deloitte en haar licentiegevers behouden zich alle rechten voor die niet expliciet in deze overeenkomst zijn vermeld. Het is de cliënt verboden de broncode van de extractors te onderwerpen aan reverse engineering, deze te disassembleren, te decompileren of deze op andere wijze te extraheren. Noch is het de cliënt toegestaan ondersteuning te verlenen, hetzij direct of indirect, bij eventuele pogingen hiertoe, noch is het toegestaan van de extractors afgeleide producten aan te passen, te wijzigen of te creëren.

Het hier verleende gebruiksrecht zal worden beëindigd wanneer Deloitte het uitvoeren van de dienstverlening in het kader van deze overeenkomst beëindigt, tenzij Deloitte de dienstverlening eerder beëindigt door de cliënt een schriftelijke opzegging te versturen. Op het moment dat het gebruiksrecht wordt beëindigd, moet de cliënt het gebruik van de extractors staken en moet zij alle op haar IT-systemen geïnstalleerde extractors verwijderen, tenzij Deloitte en de cliënt een vervolgovereenkomst zijn aangegaan ten aanzien van een voortgezet gebruik van de extractors door de cliënt.

Algemene Voorwaarden

Op onze dienstverlening zijn onze Algemene Voorwaarden Dienstverlening Deloitte Nederland, hoofdstuk A, januari 2020, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24362837, van toepassing, waarvan u hierbij een exemplaar aantreft. Door ondertekening en retournering van deze opdracht-bevestiging verklaart u dit exemplaar te hebben ontvangen en de voorwaarden te accepteren.

De Algemene Voorwaarden Dienstverlening Deloitte Nederland gelden niet indien er uitdrukkelijk schriftelijk door partijen is overeengekomen dat er andere (algemene) voorwaarden op de dienstverlening van toepassing zijn. In dat geval gelden enkel de bepalingen uit laatstgenoemde voorwaarden en eventuele uitzonderingen, aanvullingen en/of wijzigingen daarop, voor zover overeengekomen.

Elektronische communicatie

Behoudens voor zover schriftelijk anders is overeengekomen, mogen partijen ervan uitgaan dat verzending van correct geadresseerde faxberichten, e-mails (met inbegrip van e-mails die via internet worden verstuurd) en voicemailberichten, ongeacht het antwoord op de vraag of deze vertrouwelijke informatie of stukken bevatten die op de opdracht betrekking hebben, over en weer wordt aanvaard. Hetzelfde geldt voor andere door de andere partij gebruikte of aanvaarde communicatiemiddelen.

Partijen beseffen dat internet per definitie onveilig is en dat gegevens beschadigd kunnen worden, dat berichten niet altijd meteen of helemaal niet worden bezorgd, en dat het in voorkomende gevallen wellicht beter is om andere communicatiemiddelen te gebruiken.

Bij elektronische communicatie speelt bovendien het risico van besmetting met een virus. Partijen dienen ieder hun eigen systemen en belangen te beschermen en aanvaarden, voor zover wettelijk is toegestaan, jegens de ander geen enkele verantwoordelijkheid uit welken hoofde dan ook voor verlies, schade of omissies die op welke wijze ook voortvloeien uit het gebruik van internet of uit het gebruik van de netwerken, applicaties, elektronische gegevens of overige systemen van de cliënt door Deloitte-entiteiten.

Arbeidsomstandigheden

Wij besteden veel aandacht aan goede arbeidsomstandigheden van onze medewerkers. De kwaliteit van een werkplek heeft een directe relatie met de gezondheid van medewerkers. Wij verzoeken u dan ook om onze medewerkers te voorzien van adequate werkruimte en overige faciliteiten.

De partijen zijn zich bewust van het risico van de verspreiding van COVID-19 ("het coronavirus") en van de daarmee samenhangende impact die dit zou kunnen hebben op de dienstverlening. Het personeel van beide partijen zal voldoen aan alle beperkingen of voorwaarden die door hun respectieve organisaties en/of autoriteiten worden opgelegd aan de manier waarop er wordt gewerkt naarmate de dreiging van het coronavirus voortduurt.

12

15 september 2021

2109ABB4E5.02/JO

Hoewel partijen zullen proberen te blijven voldoen aan hun respectieve verplichtingen in overeenstemming met de tijdschema's en aanpak zoals overeengekomen, aanvaarden partijen dat van hen kan worden verlangd dat zij alternatieve manieren van werken dienen toe te passen en tijdens deze periode voorzorgsmaatregelen dienen te nemen, zoals bijvoorbeeld: werken op afstand, beperkingen in reizen van en naar bepaalde locaties en de quarantaine van individuen. Deze werkwijzen en voorzorgsmaatregelen kunnen de uitvoering van verschillende activiteiten beïnvloeden of voorkomen, bijvoorbeeld workshops of andere fysieke ontmoetingen. Onverminderd enige toepasselijke overmachtsclausule, zullen de partijen te goeder trouw samenwerken om maatregelen te treffen om de negatieve gevolgen van het coronavirus op de overeengekomen diensten te verminderen, waaronder het tijdschema voor het leveren van de diensten, de aanpak, methoden en werkwijzen voor het leveren van de diensten en eventuele bijkomende kosten.

Feedback over onze dienstverlening

Deloitte stelt feedback over haar dienstverlening zeer op prijs en heeft een uitgebreid programma om cliënten om feedback te vragen. Wij staan natuurlijk ook open voor uw feedback op momenten dat wij er niet expliciet om vragen. Heeft u een vraag of wilt u iets kwijt over deze opdracht, neem dan contact op met ondergetekende, via nummer 088 288 1180.

Heeft u, buiten deze opdracht, nog andere vragen over de dienstverlening van Deloitte of wilt u uw mening over Deloitte geven, neem dan contact op met de heer drs. V.W.J.A. van Stijn RA, via nummer 088 288 1217.

Ten slotte

Met groot genoegen aanvaarden wij deze opdracht. Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet contact op te nemen.

Wij verzoeken u het bijgevoegde tweede exemplaar van deze brief te voorzien van uw handtekening en te retourneren, ter bevestiging dat deze brief een correcte weergave is van wat wij overeenkwamen, inclusief de specifieke werkzaamheden die wij hebben afgesproken te zullen uitvoeren.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

Voor akkoord ondertekend namens:

gemeente Utrecht

drs. R.M.J. van Vugt RA

Naam:

Functie:

Datum:

Bijlagen:

- Omstandigheden van invloed op de overeengekomen data van voltooiing en op het verwachte honorarium voor gemeente Utrecht
- Algemene Voorwaarden Deloitte
- Retourenvelop

Bijlage 1 - Omstandigheden van invloed op de overeengekomen data van voltooiing en op het verwachte honorarium voor de gemeente Utrecht

Boekjaar eindigend op 31 december 2021

Het verwachte honorarium voor de gemeente Utrecht is gebaseerd op bepaalde veronderstellingen. Tijdens de opdracht zouden zich bepaalde omstandigheden kunnen voordoen die een belangrijke invloed zouden kunnen hebben op de nagestreefde data van voltooiing en op het verwachte honorarium. Als gevolg hiervan zouden additionele honoraria noodzakelijk kunnen zijn. Deze gebeurtenissen en omstandigheden omvatten, maar zijn niet beperkt tot, het volgende:

1. Op verzoek van de gemeente Utrecht aangebrachte veranderingen in de planning van de opdracht. Veranderingen in de planning van de opdracht vereisen gewoonlijk het opnieuw toewijzen van Deloitte-personeel. Echter, omdat het vaak moeilijk is om personen opnieuw toe te wijzen aan andere opdrachten, kan dit voor Deloitte resulteren in onverwachte kosten.
2. De gemeente kiest ervoor om geen gebruik te maken van beveiligde Deloitte Audit Tools zoals Deloitte Connect (voor online samenwerking), Deloitte Spotlight (voor data analyse) of Deloitte ACTT (voor het testen van General IT Controls, GITC's).
3. Niet alle voor de controle benodigde onderbouwingen en door de gemeente Utrecht op te leveren stukken zijn (a) op de verzochte datum door de gemeente Utrecht verstrekt, (b) gecompleteerd in een voor Deloitte acceptabel formaat, (c) mathematisch correct, en/of (d) in overeenstemming met de administratie (bijvoorbeeld grootboekrekeningen). Deloitte zal een aparte lijst van benodigde schema's en termijnen aan de gemeente Utrecht verstrekken.
4. Elektronische bestanden in het juiste formaat met daarin de opgevraagde informatie worden door de gemeente Utrecht niet tijdig verstrekt voor onze bestandsanalyseprogramma's. Deloitte zal een aparte lijst van benodigde elektronische bestanden en termijnen waarop deze bestanden nodig zullen zijn aan de gemeente Utrecht verstrekken.
5. Belangrijke nieuwe vraagstukken of veranderingen, zoals:
 - a. nieuwe verslaggevingsvraagstukken die een ongebruikelijke hoeveelheid tijd behoeven om opgelost te worden;
 - b. wijzigingen in het verslaggevingsbeleid in vergelijking met eerdere jaren;
 - c. het voorkomen van ongebruikelijke gebeurtenissen of transacties;
 - d. wijzigingen in het financiële verslaggevingsproces van de gemeente;
 - e. wijzigingen of transacties die zich voordoen voorafgaand aan de afgifte van onze rapportages;
 - f. wijzigingen in het personeel van de financiële administratie, zijn verantwoordelijkheden of zijn beschikbaarheid;
 - g. wijziging in het risicoprofiel van de gemeente welke omstandigheden bevat maar niet beperkt zijn tot tegenvallende prestaties, schending van afspraken en doorbreken van bancaire convenanten, wijzigingen in financiering en/of aanvraag van 'waivers';
 - h. wijzigingen in het wets- of belastingsysteem die de (juridische of fiscale) positie van de gemeente beïnvloeden;
 - i. wijzigingen in het IT-landschap en/of de IT-organisatie van de gemeente (bijv.: nieuw of geüpdatete applicaties, nieuwe technologieën, aan serviceorganisaties geoutsourcete activiteiten).

6. Vertragingen in de door de gemeente Utrecht geleverde assistentie bij de uitvoering van de opdracht of vertragingen in de oplevering van documentatie door de gemeente Utrecht als verzocht door Deloitte. Alle facturen, contracten en andere documenten die wij nader zullen opvragen, worden niet (tijdig) gelokaliseerd of niet voor ons gemakkelijk toegankelijk gemaakt door het personeel van de gemeente Utrecht.
7. In het huidige jaar ontstane vermindering van de kwaliteit van de administratie van de gemeente Utrecht in vergelijking met de opdracht van het voorafgaande boekjaar.
8. De gemeente Utrecht voorziet ons niet van een grootboek in hetzelfde formaat als de jaarrekening, met verwijzingen naar de onderliggende bescheiden (per grootboekrekeningnummer). Niet alle journaalposten zijn verwerkt in het door ons ontvangen grootboek. De gemeente Utrecht heeft geen met het grootboek en de onderliggende documenten (voor toelichtingen) aansluitende conceptjaarrekening opgesteld.
9. Gedurende de controle wordt een grote hoeveelheid tekortkomingen in de opzet, het bestaan of de effectieve werking van relevante (geautomatiseerde) interne beheersmaatregelen geconstateerd die een uitbreiding van de reikwijdte van de overeengekomen werkzaamheden (en daarmee additionele tijdsbesteding) tot gevolg hebben.
10. De gemeente beschikt niet over een duidelijke en volledige vastlegging van haar fraude- en compliancerisicoraamwerk of heeft deze niet tijdig aangeleverd. Deloitte verwacht dat uit een dergelijk raamwerk tevens de relevante beheersmaatregelen blijken die de geïdentificeerde fraude- en compliancerisico's mitigeren.
11. Gedurende de controle bereiken Deloitte signalen van fraude, non-compliance of cybersecurity-schendingen die mogelijk een materiële impact hebben op de financiële overzichten waardoor Deloitte genoodzaakt wordt deze te evalueren teneinde voldoende geschikte controle-informatie te verkrijgen voor haar oordeel over de financiële overzichten.
12. Gedurende de controle wordt de gemeente, haar management of de gemeenteraad onderworpen aan een onderzoek door één of meerdere autoriteiten en dit onderzoek mogelijk een materiële impact heeft op de financiële overzichten waardoor Deloitte genoodzaakt wordt deze te evalueren teneinde voldoende geschikte controle-informatie te verkrijgen voor haar oordeel over de financiële overzichten.
13. Gedurende de controle blijkt dat leden van het management betrokken zijn bij (een beschuldiging van) fraude, wangedrag of niet-naleving van wet- en regelgeving.
14. Gedurende de controle wordt een grote hoeveelheid aan controlecorrecties geïdentificeerd.
15. Wijzigingen in de reikwijdte van onze controle die zijn veroorzaakt door gebeurtenissen buiten onze macht.
16. Wijzigingen in de van toepassing zijnde verslaggevings- of controlestandaarden die Deloitte redelijkerwijs niet bekend konden zijn bij het bepalen van het verwachte honorarium.
17. Te late betaling van onze facturen.

18. Specifieke omstandigheden gerelateerd aan COVID-19:

- a. de gezondheid en het welzijn van de medewerkers van de gemeente en Deloitte staat voorop. Deloitte staat erop haar dienstverlening zodanig te verlenen dat de gezondheid van haar medewerkers en die van de gemeente niet in gevaar wordt gebracht;
- b. Deloitte hanteert protocollen en beschikt over de infrastructuur die benodigd zijn om de gemeente adequaat op afstand te bedienen, maar er kunnen uitdagingen ontstaan in het tijdig verkrijgen van controle-informatie en het uitvoeren van de overeengekomen werkzaamheden zoals bijvoorbeeld het bijwonen van een inventarisatie of het inzien van documentatie. Dit kan een aanpassing in de werkwijze tot gevolg hebben die additionele tijdsbesteding met zich meebrengt;
- c. daarnaast zal de huidige situatie zorgen voor een toename in het aantal verslaggevings- of controleaangelegenheden die door Deloitte dienen te worden beoordeeld. Dit kunnen bijvoorbeeld zijn:
 - i. een bijzondere waardevermindering van (im)materiële vaste activa, voorraad of vorderingen;
 - ii. verstoringen in de effectieve werking van relevante interne beheersmaatregelen als gevolg van het thuiswerken of andere aan de huidige situatie gerelateerde door de gemeente genomen maatregelen;
 - iii. uitgebreide(re) directie en supervisie van de werkzaamheden uit te voeren door component auditors, betrokken in de groepscontrole, als gevolg van aan COVID-19 gerelateerde omstandigheden;
 - iv. de controle van nieuwe specifieke (SiSa-)regelingen;
- d. Deloitte verwacht dat deze omstandigheden de reikwijdte van de werkzaamheden zal doen toenemen. Deze additionele werkzaamheden zijn daarmee ook niet inbegrepen in het geschatte honorarium. De additionele werkzaamheden worden gefactureerd op basis van de daadwerkelijke tijdsbesteding van Deloitte professionals en de tarieven zoals vermeld in de tabel hierboven;
- e. in deze uitdagende tijden heeft Deloitte zich gecommitteerd om aan haar verplichtingen te blijven voldoen en niet haar betalingsvoorwaarden te verlengen. Deloitte zal het factureren van geleverde diensten aan de gemeente voortzetten op een tijdige wijze en in overeenstemming met onze overeenkomst en verwacht daarbij ook geen verlengde betaaltermijnen van de gemeente. Mocht de gemeente overwegen Deloitte te vragen om betalingstermijnen te verlengen dan zal Deloitte overwegen in ruil daarvoor een verhoging van haar honorarium door te voeren om additionele financieringskosten te dekken. Voor alle door Deloitte gemaakte uren of kosten vanwege niet-tijdige betaling van onze facturen gelden onze reguliere voorwaarden en condities zoals opgenomen in deze bijlage.